

Motion

1982/83:125

Lars Werner m. fl.

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1982/83: 50)

För att rätt kunna utforma politiken mot den ekonomiska krisen måste man ställa frågan om krisens natur. Är den en vanlig lågkonjunktur eller har den en mera djupgående och långvarig karaktär? Hur den frågan besvaras är avgörande.

Har vi att göra med en tillfällig konjunktursvacka kan relativt begränsade insatser räcka för att svackan och dess följder skall mildras och för att ekonomin snart åter skall börja växa och blomstra. Har vi att göra med en djupgående och långvarig kris, krävs en bredspektrad och långsiktig politik, som måste syfta till grundläggande strukturella förändringar.

Många utvecklingsdrag i den moderna kapitalismen understryker att vi står inför en mycket svår kris och skärpta motsättningar. Redan omfattningen av krisens följder tyder på detta. Det finns nu över 30 miljoner registrerade arbetslösa i de utvecklade kapitalistiska länderna. Många kapitalistiska stater har sedan många år dragits med en kraftig inflation. Den ekonomiska tillväxten har en tydlig tendens till stagnation. Nästan alla utvecklade kapitalistiska länder påstår sig ha "bristande internationell konkurrenskraft". Många länder har ett stort underskott i sina utrikes betalningar och har stora statsfinansiella problem. Allt större belopp omsätts i spekulation och ekonomisk brottslighet. Den sociala utslagningen är – trots en tämligen utvecklad ekonomisk välfärd – ett växande problem. Samtidigt fördjupas resursslöseri och miljökris. Orättvisorna i fördelningen av jordens tillgångar blir allt värre.

Dessa företeelser är följder av hela den historiska utvecklingsprocessen den moderna kapitalismen själv givit upphov till. Kapitalismens tillväxtbetingelser är inte längre så gynnsamma som de var årtiondena närmast efter det andra världskriget. Den stora varuefterfrågan och den kraftiga teknologiska utvecklingen i en period av marknadsexpansion som kännetecknade dessa årtionden har kraftigt försvagats. Imperialismens ekonomiska utplundring i den tredje världen har skapat nationella motrörelser. De stora transnationella koncernerna söker nya vägar att vidmakthålla och stärka sina ställningar i detta läge. Följden blir skärpta motsättningar och en accelererande koncentration av makt och kapital. Med stöd av den nya tekniken, som inom viktiga områden minskar behovet av utbildad arbetskraft, har de transnationella företagen mer kunnat spela ut produktion i vissa enklaver i tredje världen mot sysselsättningen och arbetarklassen i de industrialiserade kapitalistiska länderna. Kampen mellan olika kapital tilltar internationellt, och staterna har börjat föra en politik för att skapa så

starka villkor som möjligt för de "egna" multinationella bolagen eller de "utlandskonkurrerande företagen" som dessa ibland kallas. Resultatet av detta är skärpta angrepp på de arbetande från kapital och statsmakt, bl. a. uttryckta i olika former av s. k. svångremspolitik. Men detta skapar åter krympande marknader.

I detta läge växer improduktiva sektorer såsom marknadsföring, kreditmanipulationer och spekulation. Resultatet blir samtidigt stagnation, arbetslöshet och inflation.

De stora företagen satsar på en vidareutveckling av den moderna teknologin och för att öka sin produktivitet. Detta är deras sätt att söka bevara och stärka sin maktställning. Men när detta inträder i en period som karakteriseras av en alltmer påtaglig stagnation blir resultatet av en ökad produktivitet en minskad sysselsättning.

Länge var detta fallet främst inom jordbruket. Produktiviteten växte snabbare än produktionen, vilket stötte bort arbetskraft från jordbruket till andra näringsgrenar som industri och serviceverksamhet. Nu har en liknande process en tid pågått inom industrisektorn. Produktiviteten växer (även om denna växt stundtals också i någon mån avtar), men produktionsutrymmet växer inte i motsvarande grad. Arbetskraften stöts bort.

I Sverige har denna tendens lett till att vi sedan mitten av 1970-talet förlorat över 160000 industriarbeten. Denna siffra återspeglar också direkt kapitalets multinationalisering. De svenska storföretagen satsar nu sannolikt mera på investeringar i dotterföretag utomlands än de samlade industriella investeringarna i Sverige.

Att antalet sysselsatta personer likväl inte minskat under denna tid beror på två omständigheter. För det första har antalet deltidsarbetande ökat kraftigt och antalet heltidsarbetande minskat. Denna förskjutning medför att en viss ökning av antalet personer som har ett arbete döljer att den totala mängden heltidsarbetstillfällen faktiskt minskat. Men än viktigare är för det andra: utstötningen av arbetskraft från jordbruk och industri har inte lett till en mycket allvarlig sysselsättningsminskning, därför att antalet anställda inom den offentliga sektorn på mindre än 20 år mer än fördubblats. 1965 var antalet offentligt anställda ca 576000, nu överstiger antalet 1 300000. Samtidigt tvingas den offentliga sektorn att finansiera en växande icke-arbetande befolknings konsumtion.

Sysselsättningsökningen inom den offentliga verksamheten har inte primärt tillkommit för att minska arbetslösheten. Den har sin grund i vidgade uppgifter för denna sektor. Dessa vidgade uppgifter återspeglar sociala och ekonomiska förändringar som det moderna kapitalistiska industrisamhället frammanat. Samtidigt har det krävts allt större insatser från staten för att mildra verkningarna av den ekonomiska krisen. Detta har i Sverige slagit igenom i en betydande offentlig sektor och verksamhet.

Denna vidgning av den offentliga verksamheten och antalet människor som lever på inkomster från denna sektor måste ta betydande samhällsre-

surser i anspråk. Den står i ett spänningsförhållande till den förhärskande och samtidigt predikade individualistiska ideologin och till den kapitalistiska lönsamhetsfixerade styrningen av samhällets utveckling. Den står också i ett visst spänningsförhållande till det "fysiskt-ekonomiska" utrymmet för privatkapitalistisk verksamhet. Den har dessutom som följd att den motverkar kapitalets övermakt mot de arbetande: finns det sysselsättning och ett trygghetssystem har de arbetande allmänt en bättre ställning.

Men i en period av stagnation medför denna ökning statsfinansiella problem. Dessa fördjupas när skattelindringar, subventioner och transfereringar tillgrips för att stödja kapitalisternas "konkurrenskraft" och möjliggöra för stora delar av överklassen att komma ifrån att medverka efter bärkraft, medverka till att betala den offentliga verksamheten. Många söker också komma ifrån sina skyldigheter genom skattefiffel och ekonomiska brott.

Slutsatsen av allt detta måste bli att den nuvarande ekonomiska krisen inte blott är av konjunkturell art. Den motsvarar allvarliga och växande tendenser och utvecklingsdrag hos den moderna kapitalismen. Vi är inne i en period av långvarig stagnation, där sysselsättningsproblemen kommer att växa, där spekulation och annan improduktiv och t. o. m. halvt eller helt brottslig verksamhet kommer att frodas, där de statsfinansiella problemen kommer att fördjupas, där världens fördelnings- och försörjningsproblem kommer att bli alltmer allvarliga och påträngande och där det kommer att bli allt svårare att upprätthålla en god materiell levnadsnivå för stora delar av befolkningen även i så utvecklade länder som vårt. För Sverige finns dessutom specifika problem som kan bära på hot mot vårt land som en högutvecklad industriell ekonomi.

I detta läge har den ekonomisk-politiska doktrinen på modet blivit att privatisera och skära ned den offentliga verksamheten, att lämna friare spelrum för det som kallas de fria marknadskrafterna — men vilka i verkligheten främst utgörs av de stora internationella och nationella monopolföretagen — att trycka ner folkflertalets levnadsstandard för att öka exportindustrins profiter och konkurrenskraft.

Det har blivit på modet med "kärva" besked om vad det ekonomiska läget kräver. Dessa besked riktar sin kärvhet mot folkflertalet som påstås ha levt för högt och som skall betala för att "vi" skall ta oss ur krisen. Det är en kärvhet för ökade tillgångar och mera makt åt dem som redan har överflöd därav.

Visst påfordrar situationen kärva besked. Men kärvheten måste ha sin udd riktad åt andra hållet. Det är de transnationella storbolagens, spekulanternas, de nationella storkapitalisternas och profitjägarnas system av rovdrift, planlöshet och hänsynslöshet som är krisens grund och icke de arbetandes konsumtion. Det krävs mycket omfattande förändringar för att vårt land skall komma ur krisernas system. Det finns därtill varken några enkla genvägar eller några lösningar som lämnar systemets ramar orörda.

Det finns ingen socialt neutral ekonomisk politik. Krisen påkallar förändring. Varje försök till ett status quo innebär försvar för den kapitalistiska produktionsordningen och dess makthavande och går ut över folkflertalets inflytande och ekonomiska villkor. Varje förändring för ett tryggare liv för de många, för ett slut på arbetslöshet och på internationell rovdrift på människor och natur och för ökat demokratiskt inflytande över näringsliv och samhällsutveckling måste angripa kapitalets maktställningar.

Eftersom krisen är ett uttryck för kapitalismen kan man närma sig krisens lösning bara genom en politik som är riktad mot detta system, en politik som underlättar övergången från den kapitalistiska produktionsanarkin till en folkstyrd socialistisk planhushållning.

Politiken måste utformas så att den bidrar till en maktförskjutning från storfinanserna och andra kapitalistiska kretsar till de arbetande, för att öka graden av överskådlighet och planmässighet och för att bereda vägen för ett jämlikt och socialt rättfärdigt samhälle.

Vad betyder detta för inriktningen av den politik som nu måste föras? En politik mot arbetslösheten måste öka inflytandet över investeringarna för de anställda och samhället. Samhälleliga investerings- och industriprogram fordras för nya samhällsnyttiga arbeten och för ett försvar av landet som industrination. Kreditväsendet, som fortfarande är av central betydelse för storfinansens makt, måste nationaliseras och förberedelser härför bör snart komma i gång. Uppbyggnad av samhällsfonder som skall ge den finansiella basen för nya samhällsägda industrier bör påbörjas. Skärpt kontroll och restriktivitet måste visas mot kapitalexport och utlandsinvesteringar. Ett led häri är införandet av en särskild skatt eller avgift på utlandsinvesteringar. Fackföreningarnas rättigheter måste stärkas bl. a. genom veto rätt mot avskedanden och permitteringar.

På kortare sikt måste AMS-verksamheten byggas ut och investeringar göras i samhällsnyttiga projekt, som kan få en snabb effekt på sysselsättningen. Nya samhällsnyttiga jobb inom den offentliga sektorn måste projekteras, som ett led i en planmässig utbyggnad av denna sektor.

Samtidigt måste föras en politik som (utöver en minskad arbetslöshet) försvarar folkets levnadsstandard och ger en rättvis fördelning av landets produktion. Led i en sådan politik är en effektiv politik riktad mot den främst av monopolerna och spekulatörerna framkallade inflationen. Progressiviteten i den samlade skattebetalningen till stat och kommuner har under en rad år dämpats kraftigt och måste återställas. Detta kräver på inkomstskatteområdet att linjen i den nu ändå spruckna skatteöverenskommelsen frångås, vad gäller minskning av marginalsatserna. Det s. k. inflationsskyddet avskaffas. Mervärdesskattens regressiva effekt kan tas bort genom övergång till differentierad moms där siktet bör vara inställt på momsfria livsmedel och lägre moms på vissa oundgängliga varor, men där momsen kan vara högre än nu på vissa oundgängliga varor och lyxvaror.

Kampen mot skatteflykt och ekonomisk brottslighet måste skärpas. Förmåner för ett fåtal, som t. ex. representationsavdragen, bör avskaffas, skatten på stora förmögenheter bör höjas. En omsättningsskatt bör införas på aktiehandeln. En hyres- och bostadspolitik måste föras som i första hand sätter stopp för hyreshöjningar, men som möjliggör en sänkt hyresnivå. För en rättvis fördelning av vinsterna av en ökad produktivitet måste en förkortning av arbetstiden till sex timmars arbetsdag påbörjas.

Dessa riktlinjer för arbete, välfärd och rättvisa skulle, om de följs, innebära ingrepp i de kapitalistiska strukturerna och befordra en ökad planmässighet och förbättrade villkor för folkflertalet.

De borgerliga partierna förde i regeringsställning, och pläderar alltjämt för, en politik i rakt motsatt riktning. Deras syfte är att stärka kapitalismen och därmed dem som företräder detta system på folkflertalets bekostnad. De bedrev i regeringsställning en politik för att skapa en industriell reservarmé och började att urholka den sociala trygghet som hittills uppnått. De förde en alltmer konsekvent politik för ökade klyftor. Deras politik bidrog till att fördjupa den ekonomiska krisen, den främjade spekulation och snabba klipp, den underlättade för industriutflyttning och avindustrialisering, och vådorna av deras politik kommer att försvåra att utvecklingen kan vändas i rätt riktning.

Den nya regeringen förordar för sin del en politik som den betecknar som det "produktionsexpansiva alternativet". Denna politik avviker från den borgerliga, men utgör inget konsekvent alternativ till denna. Detta har sannolikt sin förklaring i vad som kallas "rent politiska överväganden". Men det sätt på vilket regeringen betraktar den ekonomiska krisen spelar säkert också roll. Krisen beskrivs som förorsakad till stor del av en felaktig ekonomisk politik och till viss del av vissa konkreta händelser som icke ges ett strukturellt samband med det rådande ekonomiska systemet i den kapitalistiska delen av världen. Man ser inte krisen som framkallad av den kapitalistiska utvecklingen och systemets motsättningar. Man ser inte att även den borgerliga ekonomiska politiken stammar ur en tillspetsning av systemets motsättningar. Därför kommer den nya regeringen till vissa slutsatser som har starkt gemensamma drag med den borgerliga politiken. Dess perspektiv är uttalat inomkapitalistiskt. Dess politik utgör inte ett led i en strategi för strukturella förändringar i de ekonomiska förhållandena. Dess strävan blir att skapa mera arbete och ha en något rättvisare fördelningsprofil än den borgerliga politiken, men att samtidigt lämna de kapitalistiska makt- och produktionsförhållandena orörda. I likhet med den borgerliga politiken sätter den en stor tillit till en ökad export och till att en kraftig begränsning i inhemsk konsumtionsefterfrågan skall skapa bättre omständigheter för investeringar och konkurrenskraft.

Regeringen knyter stora förhoppningar till den kraftiga devalvering den redan låtit genomföra. En devalvering är tänkt att dels förbilliga exportvaror, dels att ställa den importkonkurrerande hemmamarknadsproduk-

tionen i ett bättre läge. Devalveringen gör ju den svenska valutan billigare i förhållande till utländska valutor (förutsatt att dessa icke skrivs ner lika mycket eller mer). Samtidigt höjer emellertid också devalveringen den allmänna prisnivån.

Mycket tyder på att regeringens förhoppningar kan komma på skam.

Om devalveringen skall medföra en ökad export beror på hur den s. k. priselasticiteten ser ut. Den måste vara större än *ett*, dvs. en 1-procentig prissänkning måste motsvaras av en försäljningsökning på mera än 1 % för att devalveringen skall leda till ökade exportinkomster.

Mycket talar för att den stagnerande världsmarknaden också krymper den s. k. priselasticiteten. Speciellt torde detta gälla på investeringsvaror – som ju till stor del dominerar svensk export. Dessutom finns en rad komplikationer. Det står företagen fritt att omvandla devalveringen till högre vinster i stället för till lägre priser. En del företag exporterar varor som till stor del innehåller importerade och genom devalveringen fördyrade komponenter. Andra företag har stora lån i utländska valutor. Dessutom är kapacitetsutnyttjandet nu lågt i den svenska industrin och en stor del av en möjlig orderökning till följd av devalveringen kan därför täckas utan att sysselsättningseffekterna behöver bli särskilt påtagliga. Det är således för det första tveksamt om devalveringen i detta läge kan komma att medföra en påtagbar ökning av exporten. Och för det andra är det tveksamt om en sådan ökning kommer att få någon märkbar betydelse för sysselsättningen.

Vad devalveringen däremot får för säkra effekter är att den kommer att höja prisnivån i Sverige med ca 5 %. Detta får till följd sänkta reallöner och sänkt levnadsstandard – inte minst därför att regeringen lyckats få fackliga och andra organisationer att inte ställa krav som kompenserar för devalveringen. Denna sänkta levnadsstandard kan ta bort syftet att stärka den hemmamarknadsproducerande industrin då, om dess konkurrenskraft skulle stärkas (vilket dock beror på mängden importerade komponenter i dess produktion), detta kan tas ut av en totalt krympande marknad.

Regeringen hoppas att dess devalvering skall leda till en utveckling som brukar betecknas som en kurva med J-form. (Först en liten nedgång och sedan en kraftig uppgång.) Men betydande osäkerhetsmoment finns som kan ge den s. k. J-kurvan såväl ett U- som ett L-utseende.

De säkra resultaten av devalveringen är sänkt levnadsstandard för folkets flertal och ökade vinster för de flesta av den exportinriktade industrins kapitalister och för de valutaspekulanter som delvis framprovocerat devalveringen.

Av det sagda framgår att vi bedömer devalveringen som en helt övervägande kontraktiv åtgärd, dess efterfrågedämpande effekt inom landet syns oss bli väsentligen större än dess exportökande effekt. Därtill kommer att den har direkt negativa effekter på statsskuld och på kommunernas och landstingens ekonomiska ställning.

Regeringen skriver i sin proposition att den ser devalveringen som en engångssänkning av levnadsstandarden och den anser att det krävs "att ingen grupp försöker kompensera sig på andras bekostnad för den inflationseffekt som devalveringen övergångsvis innebär". Men faktum är att den verkställda devalveringens säkra effekt innebär en inkomstöverföring från dem som får betala de högre priserna till dem som får del av ökade vinster genom devalveringen. Detta sätter en anti-inflationspolitik och fördelningspolitiken i centrum. Regeringen har också i någon mån observerat detta. I sin proposition 1982/83: 55 har den lagt fram flera förslag som antingen omintetgör av de borgerliga partierna genomtrufade försämringar eller som ger ett visst ökat stöd till främst barnfamiljer. Men dessa åtgärder täcker inte på långt när effekterna av devalveringen. Dessutom anser regeringen att dessa förslag till en del skall finansieras med en allmän momshöjning. En sådan allmän höjning har en skattemässigt regressiv verkan och bidrar till en ytterligare standardsänkning för folkflertalet. Den innebär också ett accepterande av den ekonomiska grundtanken bakom de av de borgerliga partierna genomtrufade sociala försämringarna. Deras tanke var att via de sociala försämringarna "dra åt svångremmen". En allmän momshöjning i stället för dessa försämringar har samma effekt.

Samtidigt är det emellertid viktigt att understryka att statskuldens storlek nu börjar att bli sådan att det statliga budgetunderskottet icke kan ökas mera genom ökade utgifter för konsumtion. Det finns också pengar att ta in, vilkas indragning till statskassan inte skulle ha effekten av att vara svångrem för folkflertalet.

Regeringen föreslår i proposition 1982/83: 50 en viss skärpning av förmögenhetsskatten, en skärpning med 0,5 procentenheter inom varje i lagen angivet förmögenhetsintervall. Denna höjning bör skärpas mera för de högre förmögenheterna. Samtidigt bör spärregeln (den s.k. 80/85-procentsregeln) slopas. Också arvs- och gåvoskatten bör höjas med mera än vad regeringen föreslår, för de större arven och gåvorna. Dessa höjningar kan ge statskassan ytterligare 300 milj. kr.

Regeringen föreslår i proposition 50 vidare en i förhållande till den nu spruckna skatteöverenskommelsen med mittenpartierna en något reviderad skatteskala. Även i den nya versionen innebär regeringens förslag kraftiga marginalsattelättnader för främst höginkomsttagarna. Vi har hela tiden varit mycket kritiska mot denna del av förslaget och är det nu. Frågan måste ställas: Är det fördelningspolitiskt riktigt att i denna tid samtidigt föreslå en ökning av den regressivt verkande momsen och samtidigt kraftigt minska progressiviteten inom den statliga inkomstskatten? Vårt svar är att detta inte är försvarbart. En förändring av inkomstskatten med väsentligen lägre skattelindring för de höga inkomsterna än vad regeringen föreslår är nödvändig och kan göras billigare för staten. Detta kan bidra till att täcka de statsinkomster en ökad moms skulle ge.

Vårt förslag utgörs av en revidering av 1982 års skatteskala.

Vidare föreslår vi en skattereducering med 1 500 kr. i skikten 70 000–100 000 kr. En upptrappad reduktion från 100 till 1 500 sker i inkomstlägena mellan 37 500 och 70 000 och en avtrappning sker vid inkomster över 100 000 kr., så att ingen skattereducering vid inkomster från 130 000 kr. och däröver sker.

Hur detta förslag slår för olika inkomstlägen dels i förhållande till 1982 års skatter, dels i förhållande till regeringens förslag framgår av följande tabell. Denna visar att alla inkomsttagare med inkomster på 90 000 kr. eller därunder får en större skattelindring med vårt förslag än med regeringens, medan däremot höginkomsttagarna vinner väsentligen mer på regeringens förslag. Totalt innebär vårt förslag i förhållande till regeringens en inkomstförstärkning för staten med 1 000 000 kr.

Vpk:s förslag till statlig skatt för 1983

Inkomst kr.	Vpk	I förhållande till 1982 års skatt	I förhållande till regeringens förslag
37 500	772:–	– 38:–	– 217:–
40 000	796:–	– 114:–	– 293:–
50 000	811:–	– 584:–	– 678:–
60 000	1 371:–	–1 164:–	– 833:–
70 000	2 820:–	–1 856:–	– 771:–
80 000	5 390:–	–1 886:–	– 381:–
90 000	8 134:–	–1 970:–	– 9:–
100 000	11 372:–	–2 202:–	+ 476:–
110 000	15 847:–	–1 917:–	+ 1 797:–
120 000	20 775:–	–1 566:–	+ 3 061:–
130 000	26 054:–	–1 087:–	+ 4 422:–
150 000	36 196:–	–1 144:–	+ 6 218:–
200 000	63 384:–	– 257:–	+10 260:–
250 000	91 584:–	– 906:–	+12 830:–
500 000	235 194:–	–2 296:–	+23 010:–
		– minskad skatt	+ ökad skatt

I propositionen föreslår regeringen en viss begränsning av skattelättnaderna för vissa sparformer, dvs. för det särskilda lönsparkontot och för medel insatta på aktiesparkonto. Denna begränsning sägs innebära en inkomstförstärkning för staten om 600 milj. kr. En tid fanns i arbetarpartierna en gemensam och stark kritik mot dessa skattelättnader. Vi vidhåller denna uppfattning och menar att lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer helt borde upphävas. Detta torde ge statskassan ytterligare minst 800 milj. kr.

I vår motion med anledning av proposition 55 har vi vidare argumenterat för ett slopande av representationsavdraget och införande av en särskild skatt på utlandsinvesteringar. Dessa förslag medför en inkomstförstärkning för statskassan på sammantaget något över 1 miljard kronor. Argumenten för dessa åtgärder är i korthet: Representationsavdragen gynnar en

mycket begränsad krets medborgare och är i många fall en källa till mer eller mindre systematiskt skattefiffel. Det kan inte accepteras att skatten på vanligt folks mat höjs samtidigt som överklassens "plastkortätande" på firmornas och skattebetalarnas bekostnad får fortsätta. Det omvända bör göras, momsen icke höjas och representationsavdragen tas bort.

Den särskilda skatten på utlandsinvesteringar har ett dubbelt syfte, dels statsfinansiella skäl, dels att det i någon mån torde stärka svenska investeringsobjekts "konkurrenskraft".

De här angivna förslagen – som också finns redovisade i vår motion till proposition 1982/83: 55 – täcker den del av kostnaderna för de s. k. fyra vallöftena som regeringen vill finansiera med en allmän höjning av mervärdeskatten.

Regeringen framför i proposition 1982/83: 50 en rad andra förslag som berör skatter eller avgifter. I några av dessa vill vi här föreslå vissa förändringar.

Regeringen föreslår en ny skatt på "vis elektrisk kraft" som här står för vissa något äldre vattenkraftverk. Vi har upprepade gånger ställt förslag i samma riktning som detta regeringsförslag. Vi har dock föreslagit att inkomsterna från dessa skatter skall komma de berörda länen till del genom att de influtna medlen avsätts till särskilda fonder. Vi har också förordat att avgifter eller skatt icke skall tas ut på kraftverk med mindre årsproduktion än 1,5 MW. Vi återkommer till frågan om regionala fonder i annat sammanhang. Det viktiga är att denna skatt börjar att tas ut. Där emot vidhåller vi vår uppfattning att den nedre gränsen för skatteuttag bör vara 1,5 MW (1 500 kilowatt). Det är viktigt att en utbyggnad av små kraftverk stimuleras och inte motverkas. Denna höjning av den nedre gränsen för skatteuttag, i förhållande till regeringens förslag, som vi föreslår har en mycket liten effekt på statens inkomster – men skulle ha en stor positiv betydelse för de minsta kraftverken.

Regeringen förordar vissa åtgärder för att "stimulera" produktiva investeringar. Av dessa åtgärder har riksdagen att ta ställning till förslaget att aktiebolag och ekonomiska föreningar skall betala in 20% av sin vinst under nästa år till räntelösa konton hos riksbanken och att dessa avsättningar görs avdragsgilla om motsvarande belopp avsätts i en särskild investeringsfond. När dessa medel tas i anspråk, menar regeringen, bör detta ske efter samråd med de lokala fackliga organisationerna. Vi menar att samråd här ger de fackliga organisationerna ett otillräckligt inflytande. De fonderade medlen skall icke få användas med mindre än att de fackliga organisationerna godkänner ändamålet. Med denna ändring kan regeringens förslag godtas.

När det gäller *hyreshusavgiften* som regeringen förordar behandlar vi den i en särskild motion – liksom regeringens förslag på bostadsdepartementets område. Vi förordar där att hyreshusavgiften inte skall tas ut för allmännyttiga bostadsföretags hus. Avgiften bör inte göras avdragsgill vid

taxeringen för de privata fastighetsägarna. Vi anser också att en till halva procentsatsen reducerad avgift bör tas ut från stora en- och tvåfamiljshus, s. k. lyxvillor och liknande, som på grund av sin storlek och överstandard inte byggts med statliga lån. I den motion vi väcker till propositionens övriga bostadspolitiska förslag föreslår vi ett ökat stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen som möjliggör ett hyresstopp för år 1983. Regeringens förslag har alltför begränsade effekter på boendekostnaderna och innebär ingen omfördelning i boendekostnader mellan ägda och hyrda bostäder.

* * * * *

Vi har i det föregående understrukt att det i kampen mot arbetslösheten är nödvändigt med omedelbara insatser. Dels måste AMS resurser ökas, dels måste vissa investeringar göras i samhällsnyttiga projekt. Regeringen ställer i propositionen förslag i denna riktning. Vi ser detta som begränsade förslag. De vidare samhälleliga investeringar och program som erfordras måste behandlas i samband med att regeringen lägger fram sin statsbudget i januari.

I en särskild motion tar vi dock upp det energipolitiska avsnittet. Regeringens förslag bör på detta avsnitt kompletteras så att de inte får som effekt att försvåra att Sverige blir oberoende av och befriat från kärnkraften. Vi understryker där vissa energisparåtgärder såsom en utbyggnad av mottryckskraften. Det ökade statliga stödet till fjärrvärmeinvesteringar bör enligt vår mening knytas till kravet på att elpannor inte får installeras. Hinder måste resas mot privata exploatörer som kan låta sina spekulationsintressen komma att stå i vägen för samhälleliga intressen i torvutvinningen. Utvinningen av biomassa från skogsavfall och energiskog bör uppmärksammas, vilket kan ha särskild betydelse i Norrbotten. Vidare bör andra bränslen än kol också främjas när det gäller ersättning av olja.

Med hänvisning till ovanstående föreslås

1. att riksdagen beslutar godkänna de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordas i motionen.
2. att riksdagen beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 11 § 1 mom. lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

11 §

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt angiven familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 600 000 men inte 800 000 kronor: 3 000 kronor för 600 000 och 2,5 % av återstoden;

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 859.

800000 men inte 1 800 000 kronor: 8 000 kronor för 800000 kronor och 3,5% av återstoden;
 1 800 000 kronor: 43000 kronor för 1 800 000 och 4,5% av återstoden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

3. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall vad avser spärrbeloppet 80/85 % av beskattningsbar inkomst,
4. att riksdagen beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 28 § lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

28 §

Till klass I — — — följande skalor.

Klass I	
Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 50000	6% inom skiktet;
50 000— 100000	3 000+12% " " ;
100000— 150 000	9 000+18% " " ;
150000— 200 000	18 000+24% " " ;
200 000— 300 000	30 000+30% " " ;
300000— 450000	60 000+36% " " ;
450000— 600000	114 000+43% " " ;
600 000— 800000	178 500+50% " " ;
800000— 1 200000	278 500+57% " " ;
1 200000— 2 500000	506 500+64% " " ;
2 500000— 6 000000	1 338 500+72% " " ;
6 000000—	3 858 500+80% " " ;

Klass II	
Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 20 000	10% inom skiktet;
20000— 40 000	2 000+20% " " ;
40 000— 60 000	6 000+28% " " ;
60 000— 90 000	11 600+36% " " ;
90 000— 120 000	22 400+44% " " ;
120 000— 150 000	35 600+50% " " ;
150 000— 200000	50 600+57% " " ;
200000— 250000	79 100+64% " " ;
250000— 600000	111 100+71% " " ;
600000— 1 200 000	359 600+78% " " ;
1 200 000—	827 600+85% " " ;

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 20000	8% inom skiktet:
20000— 40000	1 600+16% " " ;
40000— 60000	4 800+24% " " ;
60000—	9 600+30% " " ;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

5. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1978: 423) om skattelättnader för vissa sparformer,
6. att riksdagen beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 417) om ikraftträdande av lagen (1982: 416) om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §

Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977: 1971) om basenhet:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger				
4 men inte 7 basenheter:	grundbeloppet för	4 basenheter och	4% av återstoden	
7 " " 8 " "	: " "	" 7 " "	" 9% " "	
8 " " 9 " "	: " "	" 8 " "	" 14% " "	
9 " " 10 " "	: " "	" 9 " "	" 23% " "	
10 " " 12 " "	: " "	" 10 " "	" 26% " "	
12 " " 13 " "	: " "	" 12 " "	" 29% " "	
13 " " 14 " "	: " "	" 13 " "	" 33% " "	
14 " " 15 " "	: " "	" 14 " "	" 38% " "	
15 " " 17 " "	: " "	" 15 " "	" 43% " "	
17 " " 19 " "	: " "	" 17 " "	" 46% " "	
19 " " 20 " "	: " "	" 19 " "	" 47% " "	
20 basenheter	: " "	" 20 " "	" 48% " "	

7. att riksdagen beslutar anta följande förslag till skattereduktion vid 1984 års taxering till statlig inkomstskatt:

Den vars beskattningsbara inkomst är 37500 kr. (5,3 basenheter enligt yrkande 8 nedan) får sin statliga skatt reducerad med 0 kr. Den som har en beskattningsbar inkomst på 40000 kr. får sin skatt reducerad med 100 kr., varefter sker en successiv upptrappning av reduktionen så att skattereduk-

tion vid en beskattningsbar inkomst på 70 000 (9,9 basenheter) utgör 1 500 kr. Denna nivå på skattereduktion gäller för alla beskattningsbara inkomster mellan 70 000 kr. (9,9 basenheter) och 100 000 kr. (14,1 basenheter). För inkomster över 100 000 kr. (14,1 basenheter) sker en avtrappning av reduktionen så att den helt upphör vid inkomster från 130 000 kr. (18,3 basenheter) och därutöver.

8. att riksdagen beslutar anta följande såsom *Motionärernas förslag* betecknade förslag till lag om ändring i lagen om basenhet:

Förslag till

Lag om ändring i lagen om basenhet 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt (1977: 1071)

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

1 §

Basenhet enligt — — september månad.

2 §

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 6 400 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor. *Lag 18 december 1980 (nr 1060), som trätt i kraft 1 januari 1981 och tillämpas första gången i fråga om 1982 års taxering. Vid denna taxering är basenheten 6 400 kronor.*

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 7 100 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

3 §

Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1980. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner. Lag 18 december 1980 (nr 1060). Angående ikraftträdande m. m., se vid 2 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Stockholm den 25 november 1982

LARS WERNER (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

HANS PETERSSON (vpk)

i Hallstahammar

C.-H. HERMANSSON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

TOMMY FRANZÉN (vpk)